

A handwritten signature in green ink that reads "A den Doolaard". The letters are stylized and connected, with a long horizontal stroke extending from the end of the word "Doolaard".

...een collectie...

A. den Doolaard (1901-1994) was zwerver, schrijver en journalist - in die volgorde. Hij groeit op als Cornelis (Bob) Spoelstra Jr., in een nette buurt van Den Haag, maar zijn moeder moet huurders in huis nemen om de behandeling van zijn zieke vader, Cornelis Spoelstra Sr., te kunnen betalen.

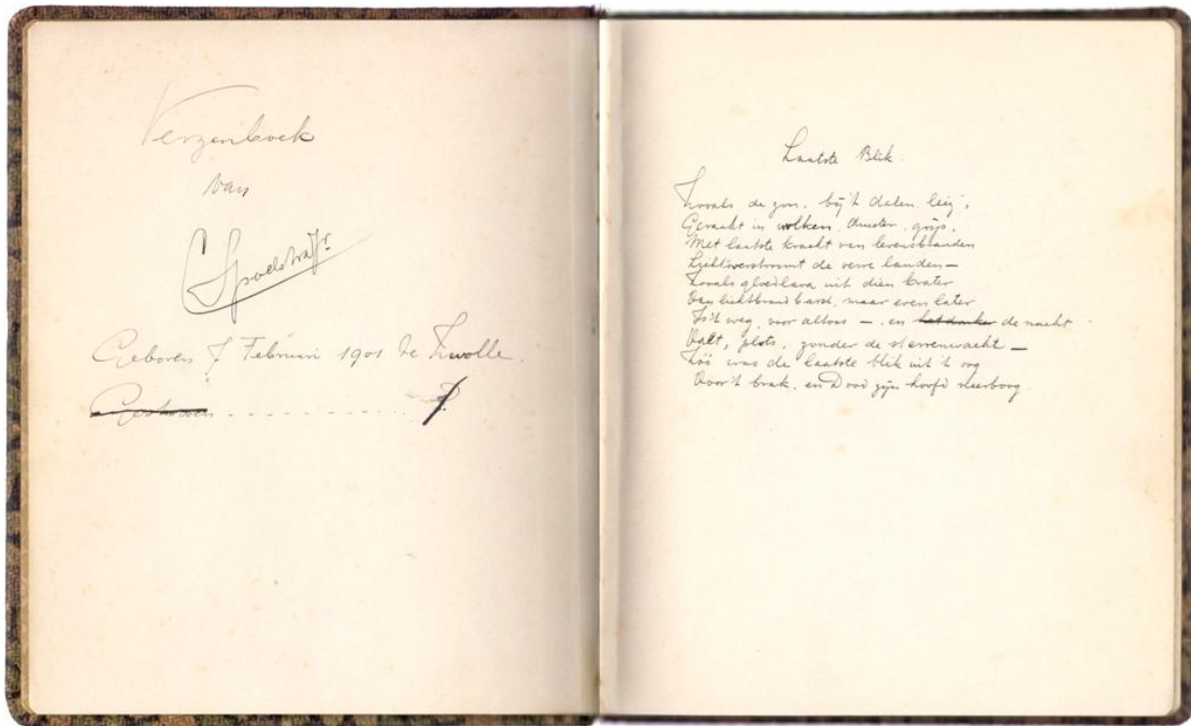
In zijn jeugd geeft hij zich over aan de poëzie en de sport. Na het lezen van een roman van de schrijver-zwerver Panaït Istrati zegt hij in 1928 zijn baantje op om zich los te rukken van het bekende, het voorspelbare. Den Doolaard gaat zwerven.

Een van zijn eerste zwerftochten onderneemt Den Doolaard met zijn Haagse vriend Fons Hellebrekers (1901-1994). Zij zitten op dezelfde golflengte: Hellebrekers heeft genoeg van Nederland en wil wat van de wereld zien. En *laten zien*: Fons Hellebrekers, geboren in een goede familie, beschikt over een Leica-camera. Zijn foto's illustreren de publicaties van Den Doolaard.

In Frankrijk werken Den Doolaard en Hellebrekers een blauwe maandag op een rozenkwekerij, later stapelen ze strobalen voor een herenboer. Ze trekken door de bergen van de Dauphiné, slapen in hooischuren en greppels, tot ze de oude stad Nîmes bereiken. Aan de zuidkust werken de zwerfers in de zomer van 1930 in een wijngaard. Dagelijks worden ze dronken. Den Doolaard schrijft over hun belevenissen in zijn feuilleton in *Het Vaderland*. In een café in Marseille besluit Den Doolaard er een roman aan te wijden: *Het Feest der Druivenplukkers*.

De eerste aanzet tot *De druivenplukkers* is hier beschikbaar. Alle documenten in deze collectie-Den Doolaard zijn overgeleverd dankzij de bewaarzucht van Fons Hellebrekers, die warme herinneringen bewaarde aan de onbezonnen tijd met zijn jeugdvriend. Deze originele, vooroorlogse stukken tonen Den Doolaard in al zijn facetten.

In het volgeschreven poëziealbum komt Den Doolaard naar voren als een romantisch dichter, aangespoord door Kloos bovendien. In zijn schoolschriftjes betoont hij zich een ijverige lezer en energieke schrijver. Het overgeleverde adressenboekje, van A tot Z ingevuld, legt het netwerk bloot van een geëngageerde journalist - die de kern van zijn wezen in zijn pseudoniem vastlegde.

...tot dichter geadeld...

'Verzenboek van C. Spoelstra Jr.'. Luxe linnen album, waarvan 103 bladzijden beschreven door Den Doolaard. 'April 1918'-'Juni '20'.

¶ Proeve van dichtkunst van de jonge Den Doolaard: liefst zevenennegentig gedichten in origineel handschrift, voorafgegaan door een opdracht 'Aan Boetie' en het mottogedicht 'Aan de sonnetten' van Jacques Perk. Te midden van de zelfstandige gedichten staat de omvangrijke cyclus 'De Dagentrits': vijftwintig verzen opgedragen aan 'haar, die ik 't eerste liefhad, en die mij, onwetend, tot dichter geadeld heeft'.

Sommige gedichten zijn door Den Doolaard gedateerd: 'Storm' is van '22 Juni 1918', 'Avond' is van 'Maarsen, Juli 1918', 'Droom' van '8-I-'20'. Een enkel gedicht heeft een leesaanwijzing: zo is 'De Avondklok' geschreven 'Bij een ets van Walter Vaes', 'Godenschemering' is opgedragen 'Aan de schim van Baudelaire'. Alle gedichten zijn in netschrift, maar op een later moment is Den Doolaard toch gaan schrappen en verbeteren. Enkele gedichten zijn voorgoed verworpen: de dichter scheurde één blad uit het album.

De verzen zijn romantisch, soms wat hoogdravend van toon. In een paar gedichten is Den Doolaards woonplaats Den Haag dichtbij: er zijn duinen, er is een zee die ruist. Het gedicht 'Laatste Blik', waarin een sterven wordt beschreven, kan verwijzen naar de dood van Den Doolaards vader, dominee Cornelis Spoelstra Sr., op 12 oktober 1918.

'WelEdelgeb Heer'. Handgeschreven brief van Willem Kloos. Op briefpapier van De Nieuwe Gids. Ca. 1919. Gevouwen en iets gekreukt.

¶ Vriendelijke brief van de Grote Kloos aan de aspirant-dichter Den Doolaard, die blijkbaar een aantal verzen ter beoordeling had gezonden. 'Gy wilt van mij weten, of gij een dichter kunt worden. Welnu, naar deze verzen te oordeelen, kan ik deze mogelijkheid niet absoluut buitengesloten achten'. Kloos is kritisch, maar wil niet ontmoedigen. 'Wacht dus uw tijd maar af: werk ernstig en blijf probeeren, misschien komt u wel langzamerhand de psychische echtheid en diepte, die voor de ware dichtkunst onmisbaar is'.

'Leeslijst'. Linnen schrijfcabier, waarvan 70 bladzijden beschreven door Den Doolaard. Ca. 1918. Flink aantal bladen uitgescheurd.

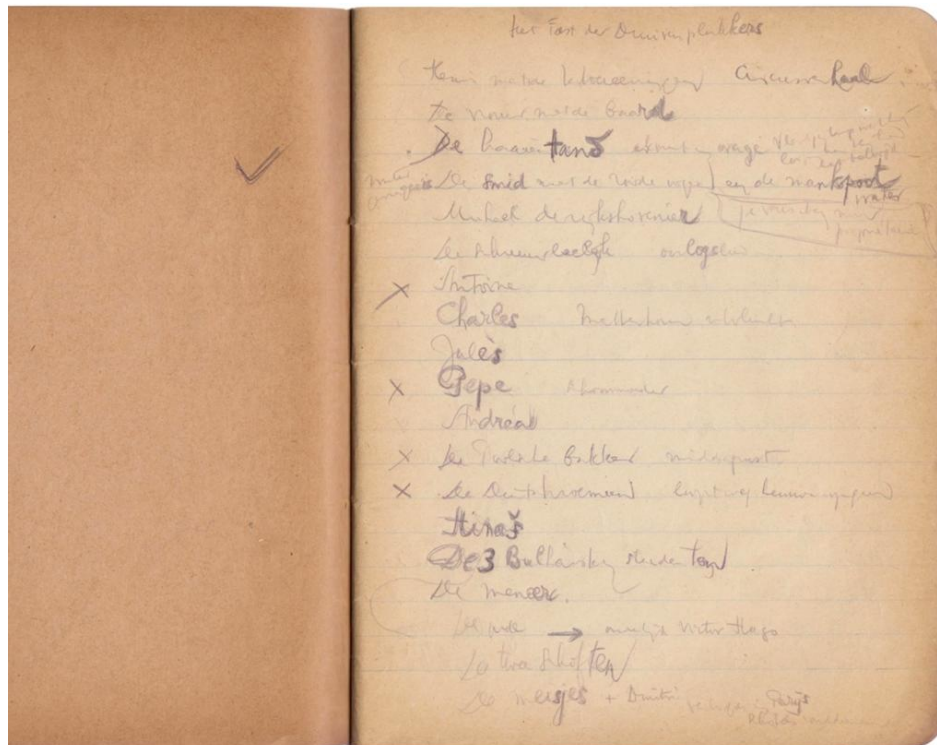
¶ In dit schrift heeft de HBS'er 'C. Spoelstra Jr.' leesverslagen geschreven, fragmenten uit literaire werken overgeschreven en een lijst van gelezen of nog te lezen boeken aangelegd. Hij maakt uitvoerige, schoolse samenvattingen van onder meer *Max Havelaar* van Multatuli, *Majesteit* van Couperus en *Camera Obscura* van Hildebrand, evenals van *She* van H. Rider Haggard en *The Call of the Wild* van Jack London. Verzen van onder anderen Otto Ernst en Friedrich Rückert schrijft hij over. In de lijst staan zowel Nederlandse romans als buitenlandse boeken (Lessing, Goethe, Heine, Shakespeare, Shelley, Molière, Hugo, Verlaine). Op de binnenzijde van de band heeft Den Doolaard zijn handtekening geoeffend en zijn adres (Copernicusstraat 126 te Den Haag) geschreven.

'Leesaantekeningen'. Kartonnen schrijfcabier, waarvan 39 bladzijden beschreven door Den Doolaard. Ca. 1919. Enkele bladen uitgescheurd.

¶ Losse aantekeningen van een scholier, voornamelijk gemaakt tijdens het lezen: veel paginanummers gevolgd door een steekwoord of een kort oordeel. Aan het eind van deze leesaantekeningen heeft Den Doolaard op een rechterbladzijde de titels van een aantal reisboeken (*Travels in the Great Desert of Sahara*, *Voyage dans l'Afrique*) geschreven met (vermoedelijk) het desbetreffende plaatsnummer in de bibliotheek. Te midden van veel onbeschreven bladen staan in een onbekend handschrift (Hellebrekers?) voorbereidingen voor het maken van een reis: 'boter, kaas enz. aan Mevr. P. geven [...] Indien je thee hebt geschonken, de theepot leeggooien. [...] Kleden halen in R'daal. Groene schoenen in de rugzak [...] skipak, sokken, 1 onderbroek [...] Toeristen Kaarten Frankrijk kopen'.

'Etoile du Nord (Express d'Amour)'. Schrijfcabier, waarvan 3 bladzijden beschreven door Den Doolaard. Ca. 1928. Voorzijde omslag los.

¶ Korte, onvolledige synopsis van een filmscript met de trein als decor. Hoewel regisseur Gerard Rutten zich er nog voor heeft ingespannen, is het nooit tot een verfilming gekomen.

...de trossen op de hand...

'Het Feest der Druivenplukkers'. Schrijfcahier, waarvan 31 bladzijden beschreven door Den Doolaard. Ca. 1930.

¶ Oermanuscript van Den Doolaards vaak herdrukte succesroman *De druivenplukkers* (1931), door de schrijver zelf beschouwd als 'mijn eerste werkelijke boek'. Op de eerste bladzijde van het schriftje geeft Den Doolaard een overzicht van (voorlopige) hoofdstuktitels en personages. Op de tweede bladzijde begint het eigenlijke verhaal:

Ze liepen naar het Noorden, de wijngaarden door. André stapte telkens links en rechts de ijzerdraadjes langs en woog de trossen op de hand. De meeste struiken hadden roodverbrande blaren met ingevreten randen en de trossen waren klein.

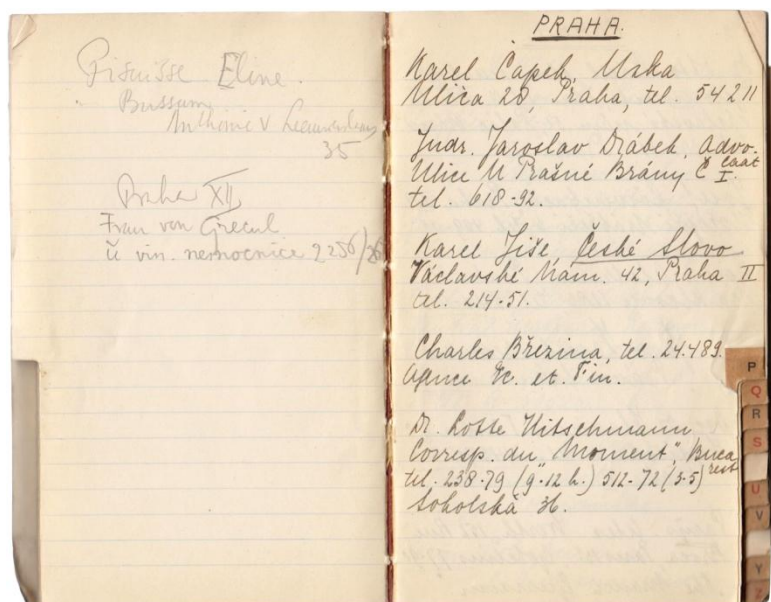
Deze regels zouden, met enkele inhoudelijke aanpassingen, uiteindelijk het begin zijn van het hoofdstuk 'Op weg naar de wijn'. Den Doolaard lijkt de tekst in één ruk geschreven te hebben, maar op elke bladzijde heeft hij later meerdere correcties gepleegd. Hier en daar heeft hij de tekst op de linkerbladzijde uitgebreid met enkele zinnen. Vroege versie van de roman-in-wording, waarin André en Vladja al figureren.

In zijn autobiografie *Het leven van een landloper* (1958) beschrijft Den Doolaard de omstandigheden waarin hij aan *De druivenplukkers* begon:

Ik zette mij aan een leeg tafeltje aan de havenkade, tegenover een sympathiek uitzierende kroeg, bestelde een zwarte koffie, wat mij de zekerheid gaf verder de hele morgen met rust gelaten te worden, sloeg het lege schoolschrift open, keek lang en wanhopig naar de eerste verschrikkelijk naakte bladzijde en schreef toen, na een plotselinge ingeving, met zulke grote halen dat de bladzijde tenminste meteen vol was: De Druivenplukkers.

Ziezo, de titel stond er.

Nu bladzij twee: die kon mooi dienen voor een lijst van de in het boek optredende personen. Ik begon de namen op te schrijven van allen die me uit de laatste drie maanden in het geheugen waren gebleven.

...van Athene tot Zürich...

'A-Z'. Adresboekje, deels beschreven door Den Doolaard, maar grotendeels beschreven door een onbekende (Hellebrekers?). Ca. 1929.

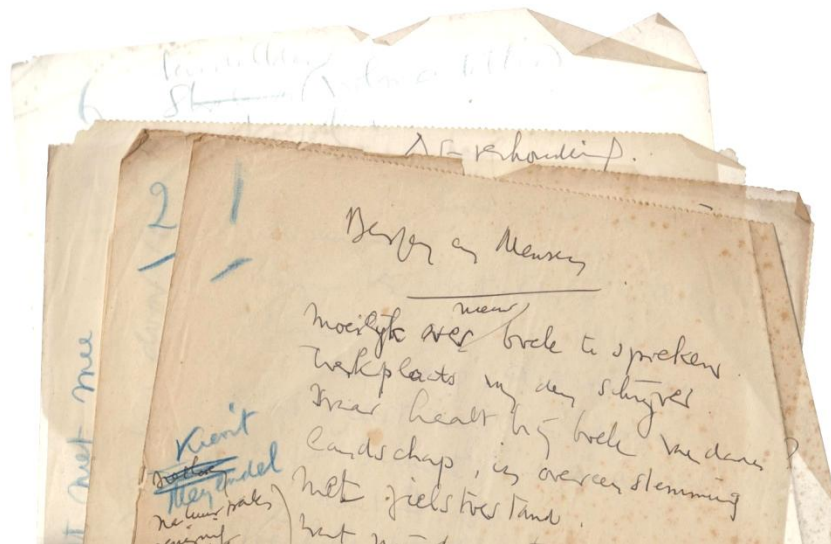
¶ Vermoedelijk gebruikt door Den Doolaard en Hellebrekers tijdens hun reizen door Europa. De adressen en telefoonnummers zijn zelden gesorteerd op achternaam van de desbetreffende persoon, maar meestal op woonplaats. Zo staan er drie adressen onder de A ('Athene', 'Amsterdam' (tweemaal)), negen adressen onder de B ('Budapest' (tweemaal), 'Bukarest', 'Beograd', 'Belgrado' (driemaal), 'Brussel'), enzovoorts. Het gaat veelal om kunstenaars, journalisten en schrijvers, waarvan er enkele (zeer) bekend zijn: Jozef Cantré ('Gent'), Eline Pisuisse ('Bussum'), Karel Čapek ('Praha'), Vladimir Lebedeff ('Parijs'). Inliggend: drie visitekaartjes en twee notitievelletjes, beschreven door Den Doolaard.

...brief aan moeder...

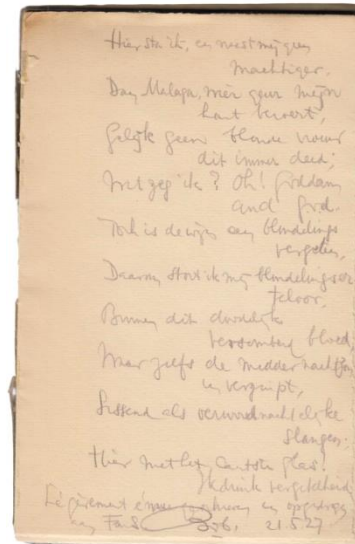
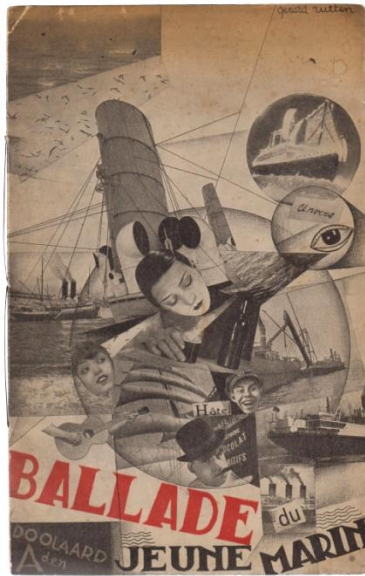
'Joegoslavië'. Drie dubbelgevouwen foliovelen, waarvan 7 bladzijden beschreven door Den Doolaard. Ca. 1931. Gevouwen en iets gekreukt.

¶ Aantekeningen voor (een) artikel(en) over Joegoslavië. Den Doolaard reisde in 1931 over de Balkan en schreef er persoonlijke artikelen over in het *Algemeen Handelsblad*. Op een van de vellen staat, ondersteboven en vol typfouten, het begin van een brief: 'Live moeder, Ik heb U nog vergeten te melden, dat ik in Belgrado benagekomen en m ein goed'. Met in de kantlijn rode strepen en letteraanduidingen.

'Bergen en Mensen'. Vijfeneenhalf foliovel, waarvan 6 bladzijden beschreven door Den Doolaard. Ca. 1936. Gevouwen en gekreukt.

¶ Aantekeningen voor een lezing die Den Doolaard op 6 november 1936 in Pulchri Studio zou houden over zijn nieuwe roman *De groote verwildering*. Den Doolaard was een makkelijke spreker: hij noteerde zijn verhaal in steekwoorden, met hier en daar een mooie *one-liner* ('Roman is de luidspreker van zijn zielsmuziek').

...opgedragen aan Fons...

De verliefde betonwerker. Verzen. Maastricht, A.A.M. Stols, 1926. Ingenaaid met flappen. 64 p. Gedrukt in een oplage van 200 genummerde exemplaren. 1e druk. Voorzijde omslag los.

¶ Door Den Doolaard voorzien van een paginagroot gedicht op het schutblad, 'geschreven en opgedragen/ aan Fons [Hellebrekers] Bob 21.5.27'. Het gedicht is een variant of parodie op het vers 'Simson' van Den Doolaard, dat begin 1927 in de letterkundige almanak *Erts* stond.

Inliggend: vier uit een cahier gescheurde bladen, met drie handgeschreven verzen van Den Doolaard, eenmaal gesigneerd.

Ballade du jeune marin. [Utrecht, De Gemeenschap], (1928). Cahiersteek. (4) p. 1e druk. Wat verbruind.

¶ Ferm gesigneerd door Den Doolaard op de laatste pagina. Op het omslag staat een fraaie collage/ fotomontage van Gerard Rutten.

Vier balladen. Maastricht, A.A.M. Stols, 1928. Ingenaaid met flappen. (4), 20 p. Gedrukt in een oplage van 50 genummerde exemplaren. 1e druk. Voorzijde omslag los. Achterzijde omslag ontbreekt.

Een zwerver in de bergen. Overdruk uit Roel Houwink (redactie), *Volk bij den weg.* [Nijkerk, Callenbach, 1937]. Geniet. P. 11-34. Wat gehavend exemplaar.

¶ Afzonderlijke uitgave van Den Doolaards reisverhaal, in druk gedateerd 'Chamonix-Rachov, Sept. '37'.

Prijs voor de gehele collectie: € 2850